

A photograph of a dense forest with tall trees. Sunlight is streaming through the canopy on the left side, creating a bright, hazy effect. The trees have green and yellowish leaves, suggesting late summer or early autumn.

Geboortebos in Almelo

Mogelijke opzet en locaties

Inleiding

Motie geboortebos

Op 7 november 2019, bij de behandeling van de programmabegroting 2020, heeft de gemeenteraad de motie Geboortebos aangenomen. Hierin wordt het college gevraagd een plek te zoeken waar een geboortebos aangelegd kan worden en de vorm en inhoud verder uit te werken.

In de motie wordt geconstateerd dat de gemeenteraad al in 2006 een motie heeft aangenomen om een geboortebos te ontwikkelen en dat dit tot nu toe nog niet is gerealiseerd. In het beoogde geboortebos moet het mogelijk zijn voor iedere geborene een boom te planten. Hiermee kan de betrokkenheid van de burgers van Almelo bij de stad en het milieu worden vergroot en kan de gemeente Almelo beter aan haar verplichtingen ten aanzien van natuurcompensatie voldoen.

Waarom is het geboortebos na 2006 niet gerealiseerd?

Na het aannemen van de motie geboortebos in 2006 is op zoek gegaan naar een geschikte locatie voor dit bos. Dit werd gevonden in het plan voor de toen nog geplande woonwijk Leemslagen. Rondom deze wijk werd het "Leemslagenpark" beoogd. Hier zou, mede als compensatie voor te verdwijnen natuurwaarden elders in het plangebied, een terrein van ongeveer 3,5 hectare beplant moeten worden. Door hier voor elke in Almelo geborene een boom te planten, toen ca. 900 per jaar, zou dit terrein binnen enkele jaren vol zijn (ca 1000 bomen per hectare). De ontwikkeling van plan Leemslagen is echter niet lang daarna beëindigd en hiermee ook de planvorming voor een geboortebos op deze plek. De volgende locaties die in beeld kwamen, maakten deel uit van de ontwikkeling Waterrijk. Dit waren een strook tussen Waterrijk en Aadorp (op verzoek van de dorpsraad Aadorp) en het te ontwikkelen "Noorderpark" in de nabijheid van de Bleskolk. Ook hiermee kon weer natuurcompensatie plaatvinden. Maar ook plan Waterrijk sneuvelde, waarmee deze locaties vervielen.

De aanleg van het geboortebos werd in bovenstaande gevallen gefinancierd uit de exploitatie van het plan, aangezien het de compensatie vanuit dit plan betrof. Sindsdien zijn geen nieuwe locaties in beeld geweest, mede doordat de ontwikkeling van nieuwe (uitleg)gebieden zeer beperkt was. Dit betekende dat er geen nieuwe locaties beschikbaar kwamen, maar ook dat de financiering van een geboortebos vanuit compensatieverplichtingen verviel.

Mogelijke locaties

Benodigde ruimte

Bij de aanplant van een bos wordt uitgegaan van benodigde ruimte van 1000 bomen per hectare, oftewel 1 boom per 10m². Bij deze ruimte hoeft er niet gedund te worden en heeft elke te planten boom voldoende ruimte om tot wasdom te komen. Bij het zoeken naar een geschikte locatie is uitgegaan van een benodigde ruimte van minstens 1 ha. Met dit oppervlak is het gebied meerdere jaren beschikbaar voor het planten van bomen. Verder is het van belang dat er geen andere plannen bestaan voor het gebied, waardoor een geboortebos op termijn weer zou moeten verdwijnen.

In eerste instantie is gezocht naar een plek in de openbare ruimte waar een dergelijk bos aangeplant zou kunnen worden. In de openbare ruimte is echter geen locatie van voldoende omvang (minstens 1 ha.) beschikbaar. Daarom is gezocht naar gemeentelijke percelen buiten de openbare ruimte van voldoende omvang.

In achtergevoegde tabel zijn verschillende potentiële locaties afgewogen.

Meest kansrijke locatie: Bleskolk

Meest kansrijke locatie: Bleskolsingel, noordelijk van de singel rondom de vijver. En dan met name het gebied westelijk van de vijver (achter het gebouw van de scouting). Hier kan direct bos worden aangeplant op een aantal plekken. In dit gebied ligt een voormalige gemeentelijke vuilstort die (verder)

afgedekt c.q. opgehoogd moet worden. Deels is dit al gebeurd, deze gronden zijn onmiddellijk beschikbaar. In de komende jaren wordt telkens meer oppervlak opgehoogd, waarmee meer grond beschikbaar komt voor een bos. Voordeel van deze locatie is de beschikbaarheid van voldoende ruimte, ook voor eventuele aanvulling met een herdenkingsbos.

Op deze locatie is ruim voldoende ruimte beschikbaar om bos aan te leggen. Dit betekent dat een geboortebos kan worden gecombineerd met aanvullende maatregelen, zodat er een mooi uitloopgebied van de stad/stadsrand kan worden gerealiseerd. Kansen liggen o.a. in de provinciale 'bossenstrategie', in het kader waarvan ruimte wordt gezocht om nieuw bos te planten. Met de realisatie van bos kan Almelo tevens voldoen aan (één van de doelen van) het klimaatakkoord: de gemeenten hebben aangegeven te zorgen voor 1% extra bos in hun gemeente.

Andere mogelijke locaties

Het Maatveld is ook een kansrijke locatie, in combinatie met het beoogde plan voor de tiny houses op de voormalige sportterreinen. Het geboortebos kan daar dienen als de groene aankleding van het bouwplan. Het is tevens een wens van de buurt om een groene invulling van de voormalige sportterreinen te realiseren. Dit kan dan mooi door en samen met een geboortebos.

Het plan voor de tiny houses op Het Maatveld is echter nog niet hard, beleid voor tiny houses wordt nog ontwikkeld. Dit heeft tot gevolg dat realisatie van een geboortebos pas op termijn aan de orde is.

Ook bij Leemslagen is een kansrijke locatie. Bij de Leemslagenplas is een helofytenfilter aangelegd. Het gebied langs de kanaaldijk en een terrein tussen het talud van de brug en het weggetje Buitenhaven Westzijde kan worden ingeplant met bomen, indien dit niet onder de hoogspanningslijnen gebeurt. Wanneer over enkele jaren de hoogspanningslijn ondergronds gaat, en hiermee verder richting de plas verschuift, komt er meer ruimte beschikbaar. Onzeker op deze locatie is eventuele invulling op basis van de agenda stadsontwikkeling. Wordt deze invulling duidelijk, dan kan hier een geboortebos een mooie aanvulling zijn.

Opzet en kosten

Mogelijke opzet van een geboortebos

De laatste jaren ligt het aan jaarlijks geboren Almeloërs tussen 600 en 700 (bron: waarstaatjegemeente.nl). Voor de aanplant van jaarlijks zoveel bomen is aanzienlijke ruimte nodig. Bij het planten van een boom voor elke geborene is dergelijke ruimte niet langjarig beschikbaar.

Vandaar dat wordt uitgegaan van een plan op maat. Hierbij kan het initiatief voor het planten van de boom bij de (groot)ouders van de geborene worden gelegd, waarbij de gemeente de locatie en de bomen beschikbaar stelt. Lang niet voor alle geborenen zal dan een boom worden geplant. Bij een plan op maat kan gekozen worden voor diverse varianten, waaronder in de omvang van de te planten bomen. Om de kosten van een plan op maat inzichtelijk te maken, zijn twee varianten verder uitgewerkt. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er jaarlijks 50 bomen worden geplant.

Variant 1: aanplant van kleine, jonge bomen

In deze variant wordt gekozen voor de aanplant van jonge bomen van zo'n 2,5 meter hoog ('veren'). Het bos oogt hierdoor niet onmiddellijk als een bos, dit ontstaat na verloop van jaren. De jaarlijkse aanlegkosten voor deze variant bedragen bijna €17.000, inclusief het geschikt maken van de bodem en het benodigde voorwerk.

Na het planten vragen de bomen onderhoud. Met name de eerste 3 jaar na aanplant hebben de bomen intensief onderhoud nodig om ze tot goede groei te laten komen, vooral snoei en water geven. Dit onderhoud kost de eerste 3 jaar zo'n €2.700 per jaar, daarna €2.200 per jaar. Dit betekent dat de onderhoudskosten de eerste jaren oplopen tot ruim €8.000 na 3 jaar tot €23.500 na 10 jaar (bij het planten van jaarlijks 50 nieuwe bomen).

jaar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
aanlegjr 1	2700	2700	2700	2200	2200	2200	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 2		2700	2700	2700	2200	2200	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 3			2700	2700	2700	2200	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 4				2700	2700	2700	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 5					2700	2700	2700	2200	2200	2200
aanlegjr 6						2700	2700	2700	2200	2200
aanlegjr 7							2700	2700	2700	2200
aanlegjr 8								2700	2700	2700
aanlegjr 9									2700	2700
aanlegjr 10										2700
totaal	2700	5400	8100	10300	12500	14700	16900	19100	21300	23500

Variant 2: aanplant van grotere bomen

De aan te planten bomen zijn forser en hebben een stamomtrek van 20 à 25 cm, waardoor het terrein vanaf het begin een bosachtig karakter heeft. Vanwege de omvang van de bomen is de aanleg flink duurder: €38.700 voor 50 bomen.

Omdat de bomen vanaf het planten al groter zijn, is het onderhoud de eerste 3 jaar ook duurder: €3.200 per jaar. Na deze 3 jaar is het onderhoud op een gelijk niveau als bij variant 1, namelijk €2.200 per jaar. De totale onderhoudskosten bij de jaarlijkse plant van 50 bomen lopen op naar bijna €9.600 na 3 jaar en €25.000 na 10 jaar.

jaar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
aanlegjr 1	3200	3200	3200	2200	2200	2200	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 2		3200	3200	3200	2200	2200	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 3			3200	3200	3200	2200	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 4				3200	3200	3200	2200	2200	2200	2200
aanlegjr 5					3200	3200	3200	2200	2200	2200
aanlegjr 6						3200	3200	3200	2200	2200
aanlegjr 7							3200	3200	3200	2200
aanlegjr 8								3200	3200	3200
aanlegjr 9									3200	3200
aanlegjr 10										3200
totaal	3200	6400	9600	11800	14000	16200	18400	20600	22800	25000

Aanvullende kosten

In bovenstaande varianten worden er in het geboortebos geen bordjes geplaatst en ook geen (half)verharde paden of andere voorzieningen aangelegd. Wel wordt er tussen de bomen gemaaid, zodat het bos begaanbaar is voor bezoekers.

Om het bos bereikbaar te krijgen, zijn infrastructurele voorzieningen nodig, zoals een toegangsweg en parkeerruimte voor enkele auto's en fietsen. De exacte kosten hiervoor zijn afhankelijk van de locatie. Voor de locatie bij de Bleskolk is een grove raming gemaakt: een eenvoudige toegangsweg met parkeerplaatsen en fietsvoorzieningen, uitgevoerd in grasbetontegels, vraagt een investering van ca. €61.000.

Jaarlijkse plantdag

Een jaarlijkse plantdag, waarop de geboortebomen kunnen worden geplant, versterkt de symbolische waarde van het bos. Dit zou dan ergens tussen oktober en april moeten plaatsvinden, vanwege het plantseizoen voor de bomen. De dag wordt vooraf gegaan tot een oproep aan bewoners/kersverse (groot)ouders voor deelname, registratie van belangstellenden, een uitnodiging voor de dag en enkele faciliteiten op de dag zelf (drankje, partytent, eventueel een bord). Ook hier zijn kosten aan verbonden, afhankelijk van de opzet van de plantdag.

Totale kosten

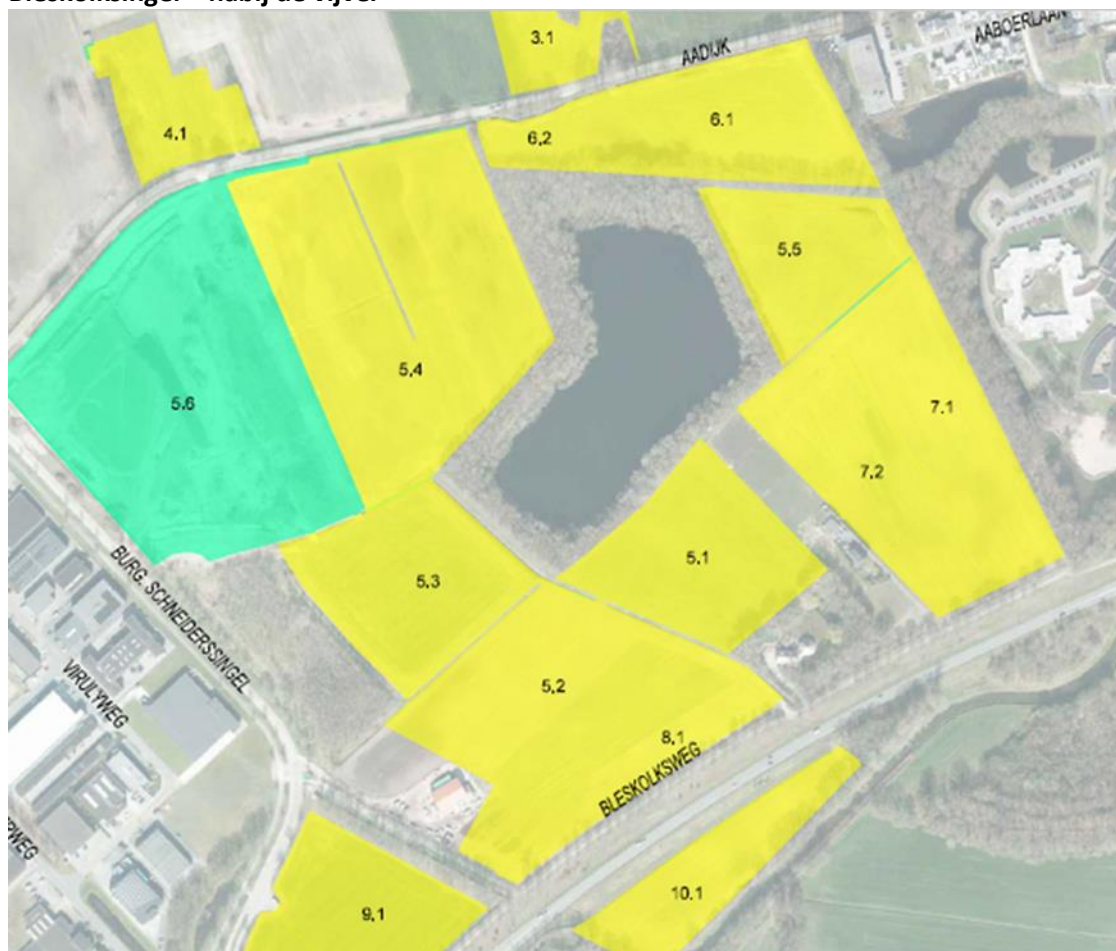
[illegible]

Afwegingstabel potentiële locaties geboortebos

Voor kaart locaties zie de volgende pagina's

	Locatie	opmerkingen	kansen	bereikbaarheid	bestemming	huidig gebruik	Belemmeringen	haalbaarheid
1	Bleskolsingel – nabij de vijver	In noordelijke long, met name westelijk van de vijver geschikt	Ruimte aanwezig. Versterking noordelijke long.	Via Aadijk, Burg Schneiderssingel	Groen Met mogelijkheid tot bos aanplant	Groen, afdekken vuilstort.	Plan bos in samenhang met aanpak voormalige vuilstort	hoog
2	Maatveld, vm sportterrein	Invulling rondom plan tiny houses	Combinatie met pauzelandschap	Bestaande weg i.c.m. toegang plan tiny houses		maisland	Plan tiny houses nog niet concreet	Op termijn hoog
3	Leemslagen	Wei naast brug en/of strook langs kanaaldijk	Nu beschikbaar Meer ruimte na hoogspanning ondergronds	Via kanaaldijk, Buitenhaven Westzijde		Gras, schapenweide	Hoogspanning Eventuele ruimte stadsontwikkeling	hoog
	Graslaan	Tegen bedrijventerrein		Over bedrijventerrein	Agrarisch Bedrijf 3.1	weide	Weinig 'beleving' Mogelijke uitbreiding bedrijventerrein. Buisleiding gas.	middel
	Vriezenveenseweg 209 a			Bestaande toegangsweg			Opgenomen in uitvoeringsagenda stadsontwikkeling. Archeologisch onderzoek nodig.	Middel
	Bleskolsingel – achter de grondbank			Bestaand weggetje langs de grondbank.	Groen zonder bos		Ontneemt doorkijk naar groene long. Weinig aansprekende plek	Middel
	Pooksbelten	In bestaand 'parkachtig' landschap		Bestaande toegang Robbenhaarsweg			Ruimte is beperkt en verspreid over terrein.	laag

Bleskolsingel – nabij de vijver

*Oppervlakte: ca
30 ha (totaal
gemeentelijke
percelen)*

Het Maatveld

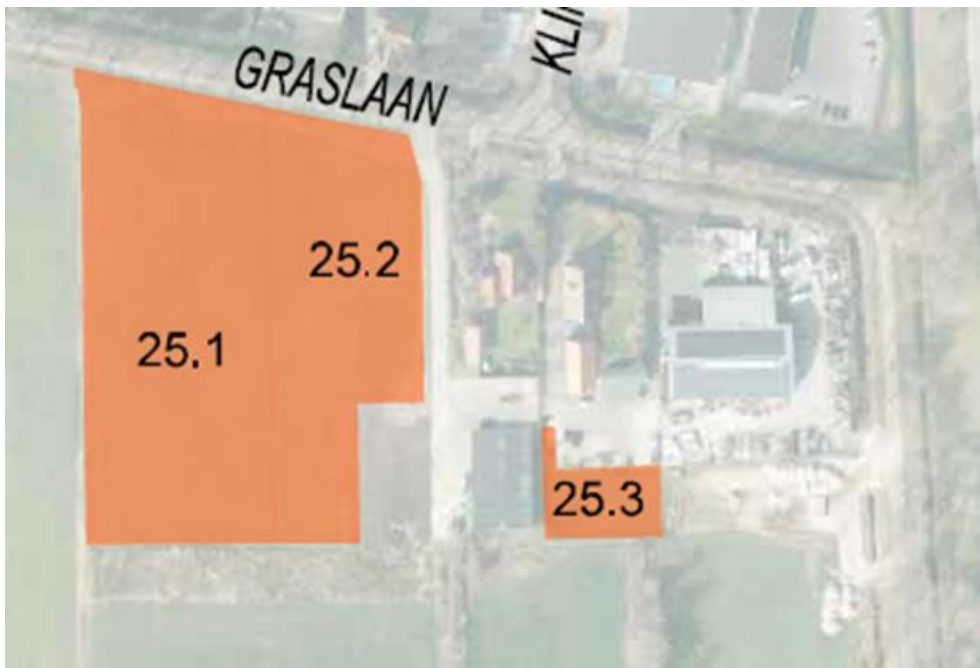
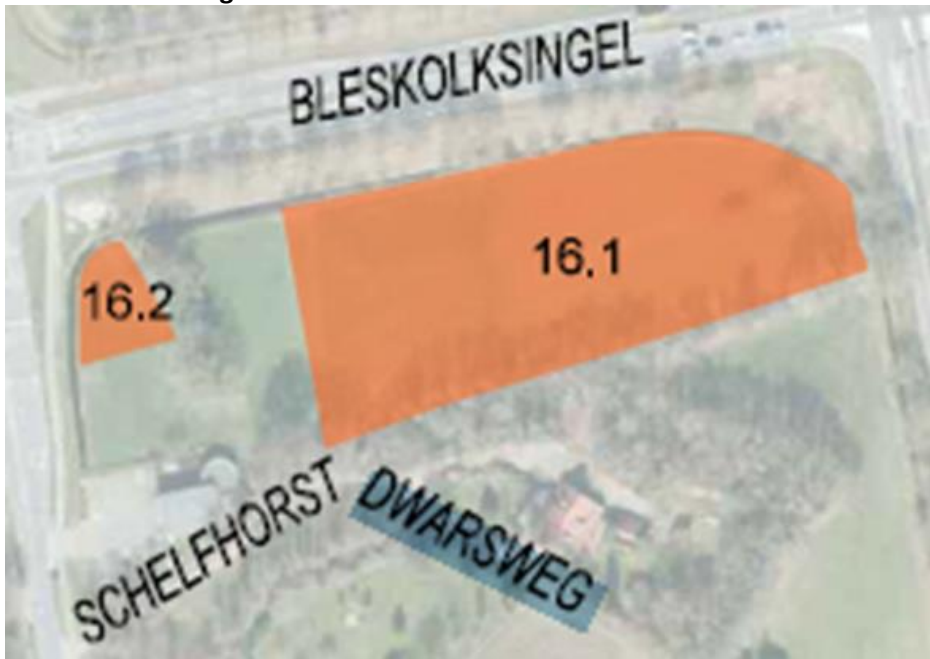

Oppervlakte:
13.1: 2,4086 ha
13.2: 2,7556 ha

Leemslagen

Oppervlakte
23.4: 1,9200
23.3: 4,9540 (tot)
23.2: 4,2302 (tot)
23.1: 2,1000 (tot)

Graslaan 	<i>Oppervlakte:</i> 25.1: 0,7235 ha 25.2: 0,4589 ha 25.3: 0,1097 ha
Vriezenveenseweg 209a 	<i>Oppervlakte:</i> 16.1: 4,18 ha

Bleskolsingel, achter de grondbank

Oppervlakte:
10.1: 2,9171 ha

Pooksbelten, voormalige camping

Oppervlakte:
5,34 ha (totaal)